

נחמד למקרא

41

פנינים מתוך הספר 'נחמד למקרא' העתיד לצאת לאור בעז"ה | פרשת בהעלותך

"ויאמר לו משה המקנא אתה לי ומי יתן כל עם ה' נביאים
כי יתן ה' את רווחו עליהם" (יא, כט)

ראיתי שמעירים, איך שייך שיהיו "כל עם ה' נביאים", הלא אמרו חז"ל (גדרים לח.) "אין הקב"ה משרה שכינתו אלא על גיבור ועשיר וחכם ועניו, וכולן ממשה". הרי שיש כמה תנאים לקבלת הנבואה, ולא יתכן שכל עם ישראל יהיו גיבורים, עשירים, חכמים וענווים, וא"כ איך כולם יהיו נביאים.

יש ליישב, עפ"מ"כ בפירוש הרא"ש על הגליון (גדרים שם) "אין הקב"ה משרה שכינתו, בקביעות". משמע, דדוקא להשאת השכינה בקביעות בענין להני תנאים, אבל שלא בקביעות א"צ לכל הני תנאים, וא"כ שפיר יתכן שיהיו - "כל עם ה' נביאים".

עי' עוד ב"כלי יקר" (באן) שכתב, שבזמן ש"יתן ה' את רוחו עליהם", יכול להיות שיהיו "כל עם ה' נביאים", דרק אם יאציל עליהם מן הרוח אשר על משה, א"א שיהיו כולם נביאים, כי המואצל צריך להיות דומה מכל צד אל המאציל, וזה בלתי אפשרי שיהיו כל ישראל שווים למשה בכל ד' תוארים - גבור חכם עשיר עניו, אבל אם יתן ה' את רוחו עליהם, בלא אמצעי, אזי אין צורך בארבע תוארים אלו שיהיו כולם שווים בהם, על כן נאמר "כי יתן ה' את רוחו עליהם".

"והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה"
(יב, ג)

איתא ביבמות (סא.) "קברי עובדי כוכבים אינן מטמאין באהל, שנאמר (יחזקאל לד, לא) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם, אתם קרויין אדם, ואין העובדי כוכבים קרויין אדם". ומבואר בתוס' (שם, ד"ה ואין), דיש חילוק בין אדם להאדם, ועובדי כוכבים אינן קרויין אדם, אבל בכלל האדם ניהו, עיי"ש.

לפ"ז יש לומר, דזהו שאמר הכתוב - "והאיש משה ענו מאד מכל האדם", שמשה רבינו הרגיש את עצמו פחות אף מעובדי כוכבים שקרויים - "האדם".

ובזה יש לבאר, דברי התנא באבות (פ"א מט"ו) "הווי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות". דלכאורה צ"ב, כיון דבא לרבות את כל מין האדם, הו"ל למימר "הווי מקבל כל אדם", ולמה אמר "האדם" דמשמע אדם מיוחד. אלא, בא לרבות שאף עובדי כוכבים שקרויים - "האדם", צריך לקבלם בסבר פנים יפות. וכמאמר התנא להלן (פ"ד, מט"ו) "הוי מקדים בשלום כל אדם", ופירש הרע"ב (שם) "ואפילו לנכרי בשוק".

וכע"ז איתא בברכות (יז.) "מענה רך משיב [ישיב] חמה (משלי טו, א), ומרבה שלום עם אחיו ועם קרוביו ועם כל אדם, ואפילו עם נכרי בשוק, כדי שיהא אהוב למעלה ונחמד למטה, ויהא מקובל על הבריות. אמרו עליו על רבן יוחנן בן זכאי, שלא הקדימו אדם שלום מעולם, ואפילו נכרי בשוק".

"עשה לך עתי וזיצורת כסף מקשה תעשה אתם והיו לך
למקרא העדה ולכמוסע את המוזנות" (י, ב)

יש לדקדק, אמאי כתיב "חצוצרת" חסר וי"ו, דמשמע חצוצרה אחת, וכן כתיב "אתם" חסר וי"ו.

ונראה לבאר, דהנה עה"פ (שמות לא, יח) "שני לחת העדת", פרש"י (שם) "לחת. לחת כתיב, שהיו שתיהן שוות" (שמו"ר מא, ו) והיינו מדכתיב "לחת" חסר וי"ו, בלשון יחיד. ובפשטות, מש"כ רש"י "שוות" היינו במידתן, וכן משמע מ"שמות רבה" (שם) [שהוא מקור דברי רש"י] "שני לחת העדת, אמר רבי חנינא לחת כתיב, לא זו גדולה מזו", עיי"ש.

ועל דרך זה, יש לדרוש אף כאן, דמה שנאמר "חצוצרת" חסר וי"ו, בלשון יחיד, וכן מה שנאמר "אתם" חסר וי"ו, משום דשתי החצוצרות צריכות להיות שוות - במידתן ובמראיהן.

וכבר רמז לזה ה"ילקוט שמעוני" (רמז תשכד) "שתי חצוצרות, שיהו שוות במראה ובנוי". אך מסוף דבריו (שם) נראה, שדרש כן מתיבת "שתי", ולא מתיבת "חצוצרת", וז"ל: "הא מה אני מקיים שתי, שיהו שתייהם שוות", עיי"ש.

"ויען יהושע בן נון משרת משה מבחוריו ויאמר אדני משה
כלאם" (יא, כז)

"כלאם. הטל עליהם לרכי כצור והם כלים מאלהים (סנהדרין יז.). דבר אחר, תנס אל בית הכלא (ספרי יא, כח ות"א), לפי שהיו מתנבאים משה מת ויהושע מכניס את ישראל לארץ" (ספרי יא, כח).

הנה, ידוע הוא דעניה היא בקול רם, עי' רש"י (דברים כו, ה) "וענית ואמרת, לשון הרמת קול" (סוטה לב:), וילפינן לה מדכתיב (שם כז, יד) "וענו הלויים ואמרו אל כל איש ישראל קול רם". עי' עוד, ברש"י גיטין (פג. ד"ה נענה) "כל עניה הכתובה בתורה הרמת קול היא".

לפ"ז יש לומר, דמה שנאמר כאן "ויען יהושע", שהוצרך יהושע להגביהה קולו, הוא משום דכתיב (להלן לב, כב) "והייתם נקים מה' ומישראל", וכן נפסק בשו"ע (יו"ד סי' רנו, א) שאדם צריך להציל עצמו מן החשד. ואף כאן כדי שלא יחשדו בו, שניחא ליה בנבואת אלידד ומידד - "משה מת ויהושע מכניס את ישראל לארץ", הוצרך יהושע להגביהה קולו ולומר - "אדני משה כלאם".

שו"ר בעי"ז ב"אור החיים" (באן) "לזה כששמע יהושע הדברים, בחר לדבר לפני רבו, כדי שישגלה דעתו כי מאוסים הדברים אצלו ואומריהם, וכי שקר בפיהם, ובוזה שלל החשד כי יחפוץ הוא בדברים הנאמרים למעלתו, וגילה ההפכיות ברצונו" וכו', עיי"ש.

ב' חלקים בתפילה:

עה"פ (דברים ג, כה-כו) "אעברה נא ואראה את הארץ הטובה וכו'. ויאמר ה' אלי רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה". כתב הגאון מווילנא זצ"ל (שם), שלמשה רבינו היתה קבלה על תפילה, שאם יאמר שתי פעמים תיבת - "נא", בודאי תקובל תפילתו, לכך גבי מעשה מרים כתיב (במדבר יב, יג) "ויצעק משה אל ה' לאמר אל נא רפא נא לה", שהזכיר שתי פעמים - "נא", ולפיכך נתקבלה תפילתו.

ולכן כאשר רצה משה רבינו להיכנס לארץ ישראל, אמר - "אעברה נא", ורצה לומר פעם נוספת - "נא", היינו "ואראה נא", ואם היה אומר היתה תפילתו מתקבלת. ואמר לו הקב"ה - "רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה", דבר הזה היינו תיבת - "נא", שלא תוסף לדבר אלי בתיבת "נא", פעם שנית, וזהו "בדבר הזה" דיקא.

וצריך להבין, מה המיוחדות להזכיר פעמיים תיבת - "נא", שאז בודאי התפילה מתקבלת.

והנה, גבי תפילת משה רבינו על מרים, פרש"י (שם) "מפני מה לא האריך משה בתפילה, שלא יהיו ישראל אומרים, אחותו עומדת בצרה והוא עומד ומרבה בתפילה".

וצריך להבין, מה טענת ישראל - "אחותו עומדת בצרה והוא עומד ומרבה בתפילה", הלא זו הדרך להרבות בתפילה בעת צרה, ואדרבה ע"י ריבוי תפילות והפצרות, זוכה האדם שתפילתו שתהיה רצויה ומקובלת יותר.

והביאור בזה, דבתפילה [וכן בלימוד תורה וקיום מצוות] יש ב' חלקים. חלק אחד, הוא עצם הבקשה מה שמבקש מה' יתברך, רפואה הצלחה וכדו'. חלק השני, היא ההתקרבות לה' יתברך ע"י ריבוי תפילה והפצרה.

וזו היא טענת ישראל - "אחותו עומדת בצרה" וכו', שמספיק את החלק הראשון שבתפילה, שזה עצם הבקשה לרפואתה, ומדוע מאריך בשביל להתקרב לה' יתברך, הרי אחותו עומדת בצרה, לכך קיצר משה בתפילתו.

וזהו הענין בהזכרת תיבת "נא" פעמיים - "אל נא רפה נא לה", שתפילתו לא חזרה ריקם, דפעם אחת זה עצם הבקשה לרפואתה, ובפעם השנייה הכניס משה רבינו את כל ההתקרבות לה' יתברך בתיבת אחת - "נא", וא"כ תפילה כזאת שכל כולה התקרבות והשתוקקות לה' יתברך, בודאי מתקבלת ולא חוזרת ריקם.

לפ"ו יבואר, מה שאומרים בתפילה - "שמע קולנו", ומיד לאחמ"כ אומרים שוב - "רצה השם", והרי כבר ביקשנו שישמע ה' קולנו, ומדוע חוזרים שוב - רצה ה'. אלא שברכת "שמע קולנו", זה החלק הראשון בתפילה, עצם הבקשה. וברכת "רצה השם", זה החלק השני בתפילה, ההתקרבות וההשתוקקות לה' יתברך, שהקב"ה ירצה אותנו ויקרב אותנו אליו, שאז מובטח לנו שתפילתנו לא תחזור ריקם (מפי הרה"ג דוד כהן שטרן שליט"א).

תפילה - כדבר איש אל רעהו:

"אמנם, מי שהוא בעל שכל נכון, במעט התבוננות ושימת לב, יוכל לקבוע בלבו אמיתת הדבר, איך הוא בא ונושא ונותן ממש עמו יתברך, ולפניו הוא מתחנן ומאתו הוא מבקש, והוא יתברך שמו מאזין לו מקשיב לדבריו, כאשר ידבר איש אל רעהו ורעהו ומקשיב שומע אליו" ("מסילת ישרים", פרק ט).

מדוע להתפלל אם יש ביד קלף מנצח (סיפור)?

בשנת תשל"ז, רצתה הממשלה לחוקק חוק המתיר הפלות רח"ל. מי שכהן כשר המשפטים באותם ימים, שמואל תמיר, היה מראשי התומכים בחוק זה, אשר הוא כמובן מנוגד לדעת תורה. וכחלק מן המאבק של החכ"ם החרדים בחוק, הוחלט לשגר משלחת אל השר, ולנסות לשכנע אותו לשנות את דעתו.

בין חברי המשלחת היו רבי מיכל שטרן, רבה של עזרת תורה, ורבי רפאל לוין, בנו של הצדיק רבי אריה לוין זצ"ל. מאחר שהרבנים ידעו, כי רבי אריה לוין היה אהוב מאוד בקרב חוגי הלח"י והאצ"ל, אשר שר המשפטים נמנה עליהם, הם קיוו שהימנותו של בנו על חברי המשלחת, תדבר אל ליבו של השר.

יומיים לפני הפגישה המיועדת, התקשר רבי רפאל לוין אל כל חברי המשלחת, ושח להם: "דעו, כי פגישה זו היא פגישה גורלית מאוד הנוגעת לאחד משלושת העבירות החמורות, לקחנו על עצמנו משימה כבידה מאוד, ומי יודע אם נצליח לעמוד בה, אנחנו חייבים לקרוע את השמים בתפילות, אנו מוכרחים לעשות מאמצים כבירים בתפילה, משום שאין לנו שום סיכוי לשנות את דעתו של השר".

ואכן, תפילות רבות הושקעו למען מטרה נעלה זו, ובהגיע השעה המיועדת, צעדו חברי המשלחת כשתפילה על שפתותיהם, אל ביתו של שר המשפטים.

כשנכנסו לביתו, ביקש רבי רפאל לוין את רשות הדיבור, פתח ואמר, ברצוני לספר לך סיפור קטן שארע עם אבי. באחד הימים, נקשו על דלת ביתו שני בני זוג, אשר חזותם החיצונית העידה עליהם שאינם שומרי תורה ומצוות.

משנכנסו פנימה, שטחו לפניו את שאלתם, זה לא מכבר הרתה האשה, ובעלה החליט כי לימודי הרפואה שלו אינם עולים בקנה אחד עם הולדת ילדים, ומבקש שהיא תפיל עוברת. ואילו האשה מתנגדת לכך בכל תוקף.

ישב רבי אריה לוין שעה ארוכה עם בני הזוג, ותיאר להם את גודל המעלה בהבאת ילד יהודי לעולם, והוסיף לדבר על ליבם כשהוא מפרט ומתאר להם, עד כמה יועיל להם בן זה לעת זקנותם.

דבריו היוצאים מן הלב, נכנסו ללב הבעל, והוא החליט לקבל את דעת הרב, ולהימנע מהפלה.

רבי רפאל לוין הרים את עיניו אל שר המשפטים, שמואל תמיר, ואמר: המשכו של הסיפור היה, כי בעבור חודשים אחדים, נולד לבני הזוג בן זכר, ושמו בישראל נקרא - שמואל תמיר.

שר המשפטים נדהם, הוא מיהר להתקשר לאמו, ושאל אותה: "האם כך אכן התרחשו הדברים?"

מעבר לקו ענתה לו אמו בהתנצלות: "אכן כן, עליך להבין אותנו, הזמנים אז היו אחרים, קשים מאוד".

הוא ניתק את השיחה, ובפנותו של חברי המשלחת אמר: "אל דאגה, כל עוד אני הוא שר המשפטים, חוק זה לא יעבור בכנסת".

כאשר יצאו הרבנים המרוצים החוצה, שאל רבי מיכל שטרן את רבי רפאל לוין, הרי הסיפור הזה, היה ידוע לך גם לפני שלושה ימים, כבר אז ידעת שיש בידך את הקלף המנצח, ואם כן, למה צלצלת אלי ובקשת שאתפלל? למה סבור היית שהמצב הוא כ"כ קשה וצריכים להתפלל? והרי נשק יום הדין היה בידך.

השיב לו רבי רפאל לוין: "ללא תפילה אי אפשר להשיג כלום, ובלעדיה לא היה הסיפור שסיפרתי לו, משיג את מטרתו". ("תוכו רצוף אהבה" בראשית, עמ' 231).